

Uudenmaan ilmastoyhteistyöryhmän kokous 16.9.2024 klo 14.00-16.00

Uudenmaan liitto, Esterinportti 2, 4. krs, Maakuntasali ja Teams

Muistio

1. Kokouksen avaus

Avattiin kokous klo 14.06

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin.

3. Organisaatioiden kuulumiset

Vantaan energia:

- Korkealämpötilalaitos rakenteilla, tavoiteltu käytön aloitus kesällä 2025
- Jätevoimala 2: YVA (vaaralliset jätteet) odottaa HVP-ratkaisua
- Kausivarasto 1: rakentaminen aloitettu, kesto 3-4 vuotta; lattiapinta 90m syvyydessä maanpinnasta, varastoitava vesi 140 asteista. Varastoitavan veden priimaus sähkökattiloilla.
- Martinlaaksoon tulossa sähkökattila, vanhan öljysäiliön paikalle rakennetaan lämpöakku.
- Sähköakku suunnitteilla.

ELY-L:

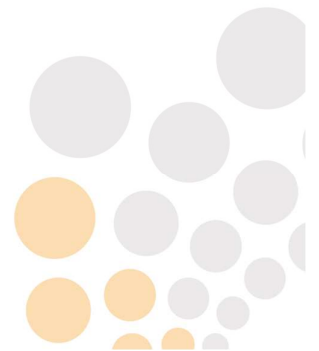
- Ympäristöiltapäivä to 19.9.
- KAISUn valmistelua silmällä pitäen sisäistä pohdintaa
- Aluehallintouudistuksessa toimialue muuttuu, Kanta-Häme poistuu (Päijät-Häme ja Uusimaa – Hämeen ELY jakautuu kahtia).
- Joukkoliikennettä järjestävä osasto siirtyy Traficomiin (tällä hetkellä 5-6 hlö UUDELY:ssä).

ELY-E:

- Maaseuturahoitus ainoa kytkös ilmastotyöhön; elpymisvaroissa ilmastorahaa, pienempiä aurinkovoimahankkeita ym. lähtenyt; biokaasulaitokset eivät etene, kannattavuuskysymys.
- CAP-kaudella hyviä yhteistyöhankkeita alkutuotannon puolella (kestävä kehitys); ilmastopuolelle korvamerkityt rahat eivät kiinnosta. Tiukat reunaehdot estävät haun.

ELY-Y:

- KAISU-valmistelu käynnissä

- Virastouudistukseen liittyvää valmistelua, 2026 alusta uudet virastot; valtakunnalliseen virastoon 2-3 ilmastoasiantuntijaa, loput paikallisiin elinvoimakeskuksiin; Pirkanmaalle sekä elinvoimakeskusten että valtakunnallisen ohjaus (YM alaiset). Ilmastoyksikkö pysyisi P-Pohjanmaalla osana elinvoimakeskuksia (MMM alainen). MMM ilmastotehtäviä ei tule valtakunnalliseen virastoon.
- YM ilmasto-opas kaavoitukseen julkaistaan 2025.
- Liisa Nyrölä YM:ssä 2025 loppuun, ei korvaavaa henkilöä.
- YM laatii aurinkovoimaopasta, julkaisuaikataulu tällä hetkellä avoin (alueidenkäyttölain valmistelu sitoo resursseja). Edetään voimassa olevan lainsäädännön mukaan, mutta edellyttää tulkintaa.

HSL:

- 2025 kohti päästötöntä joukkoliikennettä: Joukkoliikennejärjestelmä + MAL-suunnitelma; jälkimmäisestä todettu, että päästötavoitteita ei saavuteta. MAL-sopimus kalkkiviivoilla, valmistuu syyskuun aikana. Myös muut seudut pitkällä. Uusi kierros sovitaan sopimuksen yhteydessä.

Espoo:

- KAISUsta kuntien kuulemistilaisuus tulossa
- Yleiskaavaluonnos 2060 ollut lausunnoilla
- Hiilineutraali Espoo 2030 tiekartta hyväksytty toukokuussa, 80% päästövähennelmä 1990 tasosta, energiantuotannon hiilineutraalius, sähköautot, joukkoliikenteen kulkutapaosuudet (kehittyneet hyvin), kuorma-autoliikenteen sähköistyminen
- Kaupungin sisäiset toimenpiteet: rakentamisessa kulutusperusteisten päästöjen skenaario 2060 asti, ml. betoni ja teräs; tulokset lähiviikkoina. Oma rakennuskanta+muu rakentaminen. Linkitty yleiskaavaan.
- Ilmastotyön talouskooste todettu hyväksi työkaluksi; talous- ja substanssijohtamisen yhteentuominen.
- Uusi strategiakausi alkamassa, taustapohdintaa teemoissa. Kaupunginjohtaja vaihtumassa, mikä linja? Teemoina nousemassa: vety, nielukysymykset (Kuntanielun tulokset), lumoteemojen vahvistuminen, kestävyuden muut puolet, teknisten nielujen kysymykset

Fortum:

- Sähköistyminen etenee: 2029 kaikki kaukolämpö päästötöntä; Suomenojalla 2x50MW sähkökattilat, Vermon lämpöpumppulaitos; Hepokorven hukkalämpölaite + Kolabacken, jossa myös lämpöakku; käyttöön 2025-26, liitetään myöhemmin datakeskusten hukkalämpöön.
- Useita pienempiä hukkalämpölaitoksia Nokian Karaportti
- Hiilen poltto Suomenojalla päättynyt huhtikuussa
- Vantaan energian ja Fortumin lämpöverkot yhdistyvät viimein

HSY:

- Toiminta- ja taloussuunnittelua, esim. hiilinieluselivityksen päivitys valmisteilla
- Sopeutumisesta taloyhtiöt muuttuvassa ilmastossa + CLIMATE-hankkeet
- Circular minds -hanke
- Uusi strategiakausi valmisteilla, strategiaohjelmien kautta; hiilineutraalisuus 2030, kotitalouden jätteiden kierrätysprosentin nostaminen;

- Päästölaskennat: 2023 laskennoissa PKS -20% viime vuodesta, jolloin energiakriisi; kehitys oikeansuuntaista. Liikenteen osuus päästöistä kasvaa kaukolämmön puhdistuessa, vaatisi toimia.
- Ilmastoidindikaattorit päivitetty nettisivuille (avainindikaattorit)
- Jätetilastot lokakuussa HSY:n hallitukseen ja julkisiksi. Kierrätysasteen laskentamenetelmä on Suomelle epäedullinen.
- Ilmastoseminaari 10.10. klo 12-16, myös stream

Vantaa:

- Strategia päivityksessä, myös resurssiviisauden tiekartta, skenaariotarkastelu; Liikenteen päästöjen huomioiminen. KULMA-laskenta kuluttamisen päästöistä.
- Rakentamisen hiilijalanjäljen elinkaarilaskenta
- Luontokysymykset isona teemana ilmaston ohella

Helsinki:

- Liikenteen päästöt jo ensi vuonna suurin päästölähde
- Helsinki pääsemässä 2030 päästövähennystavoitteeseen, hiilinegatiivisuus 2040 jälkeen; kaupungin rajojen sisäpuoliset hiilinielut mukana. Nykyinen arvio että kattavat n. 10%. Esiselvitys päästökompensaatiosta valmistunut kesäkuussa, nyt selvitys biohiilen potentiaalista.
- Sopeutumisessa rankkasadeselvitys kantakaupungin alueelle, tulva-alueet eri sadeskenaarioilla, mallinnus; kustannusarviot ja sitten sopeutumisratkaisujen kehittäminen. Helle selvityksen lähtökuopissa, Susanna kirjoittaa taustaselvitystä. Kuka johtaisi kokonaisvaltaista helteisiin sopeutumista? Ääritilanteista kyllä selvittää, mutta pitkän ajan toiminnan näkemys puuttuu.

KUUMA-kunnat

- Tapio Reijonen jäänyt eläkkeelle, ympäristösuojelupäällikön virkaa ollaan täyttämässä
- Mäntsälä saanut nostetta ilmastoasioissa, Elina Lämsä aloittanut, toimii KUUMA-ilmastoryhmän puheenjohtaja
- Nurmijärvellä valmistumassa ympäristö- ja ilmastosuunnitelma

Posintra:

- Kilpilahti-forum: Kilpilahden vihreä siirtymä: Neste investoi 2.5 miljardia jalostamoonsa, siirtyy pois hiilipohjaisesta syöttöaineesta. Nestemäisen jätemuovin siirtolaitteisto rakentunut, jalostuslaitos rakenteilla. Porvoo kaavoittaa uutta toimintaa tukevaa rakentamista. Kilpilahden alueen valokuvaus. Kesätyöntekijöiden rekry.
- Porvoon kaupungilla tekeillä aurinkovoimaselvitys
- Porvoolla vihreän siirtymän rahaston haku käynnissä, 10 milj. e rahastoitu
- Posintra uusinnut nettisivunsa

4. Vihreän siirtymän vaihemaakuntakaava ja Vihreän siirtymän hankkeiden maankäyttötarpeet Uudellamaalla -selvitys, Tanja Lamminmäki, Uudenmaan liitto

Vihreän siirtymän vaihemaakuntakaava (VisiO-kaava)

- Energia, vesihuolto, elinkeinot, liikkuminen ja logistiikka, ...
- Selvitystarpeita, lainvoimaisen Uusimaa-kaavan tulkinnan tarpeita; sopeutuminen, merialuesuunnittelu, MAL-työ jne.

- OAS lausunnoille keväällä 2025, kaavan valmistumisen tähtäin vuodessa 2027

Vihreän siirtymän maankäyttötarpeet-selvitys

- Vaihemaakuntakaavan, Uusimaa-ohjelman ja ilmastotyön tuki (toimenpideohjelma)
- Ennakoimattomat maankäyttötarpeet Uusimaa-kaavan hyväksymisen jälkeen
- Maankäyttötarpeet ja hyvien suunnittelukäytäntöjen haravointi
- Kysyntätekijät: hankkeiden erityistarpeet + Tarjonta: kysyntään vastaaminen kaavan keinoin; maakuntakaavamerkintöjen ajantasaisuus
- Synteesi kehittämisalueista, logistisesta verkostosta ja energiaverkosta Uudellamaalla
- Yhteenvedoa: aluetarpeita on tällä hetkellä vaikea ennakoida, mutta jo nykyinen kaava vastaa hyvin vihreään siirtymään – strateginen, joten joustava. Merkinnöissä päivitystarvetta (vety, aurinkoenergia). Profilointia kaavaselostukseen, houkuttelisi myös investointeja. Kuntien ja eri toimijoiden välinen yhteistyö hankkeiden houkuttelemisessa.
- Hyvät suunnittelukäytännöt: benchmark-kohteita tunnistettu
- Vihreän siirtymän yhteistyöryhmä perustettu, keskusteleva ja sparraileva; herkkien teemojen tunnistaminen ja avaaminen ajoissa; työpajat ja ekskursiot. Ylemmällä tasolla, ei esim. energialaitosten edustajia.

5. Uudenmaan ilmastotyön tilannekuva ja Kohti hiilineutraalia Uuttamaata - toimenpideohjelma, Pia Tynys, Uudenmaan liitto

- Tilannekuva valmistunut, konsulttina Sitowise
- Päästölaskenta sis. V. 2023 HSY-laskentaan perustuen. Päästöskenaarion mukaan ei olla pääsemässä 2030 tavoitteeseen, mutta päästökulun laskenta haasteellista. Viestintästrategia suunnitteilla.
- Ilmastotyötä kiihdytettävä; tiekartta kestänyt hyvin aikaa, sisältää keskeiset tunnistetut toimet. Myös rahoituksessa haastava tilanne.
- Kiertotalous ja kulutuksen päästöjen vähentäminen tärkeää, rakentamisen päästöt lähivuosina tärkeitä
- Hiilinielujen vahvistaminen ja teknisten nielujen hyödyntäminen vaikeaa.
- Missiokaupungeissa on myös käyty keskustelua; Syken keskustelua hiilineutraaliuden määrittelystä halutaan kuulla tarkalla korvalla. Myös hiilineutraalisuustavoitteen karkaamisesta keskustellaan laajasti mm. Canemuren piirissä, asia koskee muitakin maakuntia. Hyvä mieltä yhdessä tarkasti viesti ja sen ajoitus.
- Toimenpideohjelma valmistuu lokakuun loppuun mennessä. Kiertotalouden green deal ohjelman osana. Kuntien ilmastotyö mukana ilmastosuunnitelmien koosteena. Käynyt kommentteilla tällä haavaa vain Lapasella. Kaupungeille ei ole lähetetty kommentteille.

6. *Lisäys asialistalle: Kiertotalouden Green deal, Simo Karetie, Uudenmaan liitto*

- Uudenmaan liiton kattositoumus alueellisen kotipesän toimintaan. Maakunnallisen massakoordinaation vahvistaminen. Rakennusosien uudelleenkäyttö.
- Hankkeistaminen valtakunnalliseen EAKR-hakuun. Tässä yhteistyö tärkeää.
- PKS-kaupunkien green dealien kanssa yhteensovitus

7. Canemuren loppuseminaarit 1.10. ja 23.10., Salla Lahtinen, Uudenmaan liitto

- Uudenmaan loppuseminaari järjestetään 23.10. Bottalla, kutsut lähdössä pian
- Katsaus Canemuren hankevuosiin, Uudenmaan ilmastotyön helmiä ja paneelikeskustelu alueellisen ilmastotyön onnistumisista ja jatkosta

8. Lyhyt keskustelu ilmastoyhteistyöryhmän toiminnan jatkosta Canemure-hankkeen päättyessä

- Jatkoa toivotaan
- Puheenjohtajuus kiertäväksi? Liiton jatkaminen puheenjohtajana/kotipesänä saa kannatusta, organisaation pysyvyys ja ilmastotyön nähtävillä oleva jatko liitossa puoltaa tätä.

9. Seuraava kokous

- Ehdotus tammikuussa loppiaisen jälkeen. Laitetaan doodle.

10. Kokouksen päättäminen

- Päätettiin kokous klo 16.03

Jakelu, läsnä (x)

X Susanna Kankaanpää, Helsingin kaupunki
 Tina Kristiansson, Vantaan kaupunki
 Kimmo Nekkula, Vantaan kaupunki
 X Marja Vuorinen, Vantaan kaupunki
 Jari Viinanen, Vantaan kaupunki
 Kimmo Nekkula, Vantaan kaupunki
 X Anna Ikonen, Espoon kaupunki (Liisa Kallion sijainen)
 X Niina Nousjärvi, Espoon kaupunki
 Saara Olsen, Espoon kaupunki
 Sanna Rönkkönen, Espoon kaupunki
 X Karoliina Isoaho, Espoon kaupunki
 X Tapani Hänninen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
 X Leena Alihakkola, Posintra
 Anna-Maria Rauhala, Ramboll
 X Hanna-Mari Rinne, Fortum
 Anna Häyrinen, Helen
 Rauno Tolonen, Helen
 X Hannu Laine, Vantaan energia
 Marikka Sand, HSY
 X Sanna Tiainen-Erkkilä, HSY
 X Tiina Haaspuro, HSY
 X Harri Ikonen, HSY
 Hanna Eriksson, HSL
 X Riikka Aaltonen, HSL
 Sakari Metsälampi, HSL
 X Arto Kärkkäinen, Uudenmaan ELY-keskus
 X klo 15.30 asti Miia Ketonen, Uudenmaan ELY-keskus
 X Maria Konsin-Palva, Uudenmaan ELY-keskus
 X Veera Lyytikäinen, Uudenmaan ELY-keskus
 X Pia Tynys, Uudenmaan liitto

X Simo Haanpää, Uudenmaan liitto
X klo 15 asti Ilona Mansikka, Uudenmaan liitto
X Kaarina Rautio, Uudenmaan liitto
X Salla Lahtinen, Uudenmaan liitto
Heikki Kallasvaara, Uudenmaan liitto
X Simo Karetie, Uudenmaan liitto
X Tanja Lamminmäki, Uudenmaan liitto
Venla Virkamäki, Uudenmaan liitto

Lisätään jakeluun

Hanna Wesslin, Helsingin kaupunki
Johanna af Hällström, Helsingin kaupunki